

Clavé

Es el geni municipal de l'aubada
de la nostra renaixença. En l'hora
primera d'aquell dia clar en
que'l sentiment de catalanitat
~~se~~ es deixondia al toc fecund
del romanticisme, un home
músic-poeta de temperament,
una anima simple, transforma-
va en substancia pels nuns
el daler i joia que enardia
als esperits escollits qui foren
els ~~primers~~ iniciadors i sem-
bradors de la nova era.

Un nou daltir i empalmar
de Catalunya, una consciència
i iniciava i una amor i en-
cenia. Una primavera comen-
çava, i ve'ls arbres de gran
alçada esdevien frondosos,

si el cel clarejava a la nova
 llum, si l'aire es temperava
 amb escalfors generadores, els
 arbres humils i les plantes
 xiques, tota l'auellada i els
 petits insectes i tota prada i
 herbei havien tanbé d'a
 legrarse i reflectar la nova
 vida. A l'alta intel·lectualitat
 dels pensadors, dels estètics dels
 primers poetes, dels folkloris-
 tes, havia de respondre, ~~a la~~
~~seua manera~~, la classe humil
 del poble transformant a
 la seua manera els exemples
 que li mostaven les ~~cat~~ altres
 categories, altres de l'intel·lec-
 te. Però el poble per a fer-se
 seu lo de dalt necessita un
 intèrpret, un intermediari

Qui posseint la mateixa natura ~~del p~~ que aquell, tingui el poder de la visió aquells i la facultat d'assimilador i de creador. Aquest intèrpret fou En Clave.

En Clave, creiem nosaltres, no tingué' pas rotundament consciència de la seva missió, ni de cap i volta posseí la cultura necessària per a fer obra verament de bon gust; però aquest mateix falliment dels seus inicis li permeté una ^{influència} eficàcia sobre la massa popular que no hauria tingut a pareir des de l'principi a una ~~vera~~ cultura superior.

Ell fou el missió poeta del poble; començant per emprar

La mateixa pobresa artística de
 les danses i cançons vulgars
 de la època i a mida que'l
 públic l'estima, ell, qui era
 un escallit de la bellesa, anà
 excelent-re i ~~excelent-absolut~~
 arribant a la creació d'una
~~genere novel~~ obra, sinó sempre
 perfecte, de una força, catalonitat
 i sana alegria, d'un regust
 de natura tan singular com
 pocs exemples, i en trobem
 en l'història de l'art.

Dues influències insanes
 tingué l'obra artística d'En
 Clavé: l'exòtica de l'òpera
 italiana, que absorbia tot
 el talent musical contem-
 porani de països llatins, i
 la de la canço música vul-
 gar ciutadana de la Barcelona

5

vuitcentista. Però, la humilitat i
ingenuïtat del nostre mistic, la
seua bonera i simplicitat el seu
optimisme, l'alegria clara d'a
quella ànima, amaran i vivi-
ficaven i ~~amplien~~ a ~~quells~~
formes pobres i degenerades. 7
quan ~~per~~ ^{influència} l'influència de la no-
va oleuada catalanitzadora, no-
vent els Jocs Florals obert és portes
del Temple de la poesia nostrada,
redreçant-se la Morta-viva vi-
ginal i romniosa d'un a-
venir misteriós de glòria, En
llavors es senti ferit per la
sana cançó Tradicional de raça
patentitzada pels patriarques del
nostre Renaixement, ~~allavors~~
§ creà allavors la part forta
i immortal de la seva obra,
els auts chorals viquians
en la seva força i catalanitat,

francs i oberts, amants de na-
tura amb frescos idil·líques i
inefables, amb intuïcions des-
criptives, genials. L'obra d'En
Clareó era el rero en el poble
del moviment intel·lectual dels
romàntics, il·lustrats, dels arqueò-
legs i folkloristes, responia a
l'ambient mateix que creà
els poemes Florals i inspirà
els primers poemes. Era el
cant d'aubada del nostre
Renaixement.

La ^{facultat} ~~força~~ d'assimilació i
de transformació del nostre mu-
ni es mostra en gran eminent
en els Els Xiquets de Vall.
Ell no copia, transforma en
substància pròpia la música
del poble; i la melodia resta
tant popular com abans però
amb una nova frescor i una

7
elevado més ample. La sim-
plicitat i recerca de l'harmoni-
a la característica ~~fora~~
~~virginal~~ de la melodia ciru-
perable de vigor i de franca
alegria, melodia popular
que renaix a nova vida,
tot l'ambient del quadro,
tota l'animació i vida,
tot és sentit i expressat de
una manera directa, amb
una veritat extraordinària.

Les influències innames del
italianisme i de la música
vulgar ordenen i inspira-
cion, prescal i cogens al
contacte d'aquell temperament
cirvilit. «Les Flors de Maig»,
un dels primers chor catalans
que escriu, transforma i dig-
nifica les robredites influències.
En aquest chor la dansa vulgar

meu ventós i fortalera de natura en els temps meut, que envolten la hermosa melodia cançó "Gota d'un salser" que tot català coneix i canta. Aquesta cançó tan ben cantada en la seva simplicitat té una modalitat, una sentimentalitat tota italiana a la manera de Donizetti, però que en resta tota redimida pel ritme i per aquella ventosa claveriana especial que és com una individualització genial del sentit general de la cançó nostàlga.

El romanticisme, que en podríem dir gòtic, dels intel·lectuals, es transforma en els idilis camperols d'En Clavé en un sentiment poètic, deliciós

Ben catalanes encara que
 servant el caient convencio-
 nal i meril del gènere d'o-
 rigen. Les pastores i pastors del
 poeta tenen encara el tirat
 de personatges del romanço de
 l'època, però la música ho
 redimeix tot amb un poder
 miraculos. « El Torm d'una
Nerge resulta un cuadro
 perfecte de delicadesa i pesor.
 La bella cançó és el tipus més
 acabat i genuí de la melodia
 claveriana que encara per
 aquella ingenuitat i simplici-
 tat tan propia. Altre idilli
 camperol; « De bon matí » és,
 creiem nosaltres, una obra
 encara més bella, potser

La més perfecta del nostre
 muni. En ella la inspiració
 que és continua i vertiginosa fins
 al final, té un regust de
 natura insuperable. La des-
 cripció poètica està vivificada
 pel ritme, per la melodia amb
 un sentiment directe de l'hora
 i del ambient; la frescor de
 la rosada que verament « riu
 xa la vall », el cant del gall
 al 'airet fresquet», la vida
 que's desperta, tot o quell
 inesable sentiment fresc
 d'alegria innocent de l'hora
 primera virginal, ^{tot} està expressat
 amb ~~aquella~~ ^{un} sentiment pur i
 inesable. La melodia central
 és la rosa vera de tot aquest
 encant: comença suavement,
 s'eleva i s'expandeix i mor
 amb una distinció suprema.

Fins la forma general, que en
 el nostre mistic ~~apareix~~ ^{a voltes} en
 les obres extenses, però de
 manca de filiació de motius
 i episodis, en aquest idili
 està resolta en una bella
 unitat per medi d'un motiu
 que persisteix en diferents
 ritmes, iniciant la compo-
 sició quietament i ani-
 mant-se de moviment
 fins ^{es transforma} ~~per transformar-se~~ al
 final en un aire de dansa
 que's pedants poden trobar
 pueril, però que resalta,
 creiem una digna conclusió,
 sentint hi tota l'alegria cor-
 respondent al esperit sencill
 del nostre mistic poeta.

La visió i el regust de la
 naturalesa encara és més
 viu en altres obres, sobretot
 en El Pescadors i La Brema.

En el primer la mítica dona
~~desa~~ tot el sentiment de la
 platja allargassada i de la
 gran planura del mar; el cant
 del pescadors i la variada de la
 barca tenen una ~~caràcter~~ sistema
 de caràcter, porten una visió i
 un sentiment poètic del na-
 tural que compenen. En "La Bre-
 ma" l'instint descriptiu s'hi de-
 mostra amb una força insuper-
 ble. No hi ha mítica més viva,
 més del terroir més nostre que
 aquesta. Paraula i mítica són
 cos i ànima. És l'obra més potent
 d'En Gual i més terrorosa.
 És una obra potent, ~~magnífica~~ fins magis-
 tra, plena de savia, sucosa i anhelada.

Lo més admirable, lo més singular
d'aquest music-poeta és la unió
que's troba en ell de la subtili-
tat i de la penetració de l'esperit
amb la manera, l'estil, del
tot popular i fins a voltes vul-
gar de la forma. Ens fa l'efec-
te d'aquells homes del poble,
pagans, especialment, que us
admiren per la visió profunda
i penetrant que tenen de les
coses i que les diuen amb la
mateixa frase plànera i vici-
lla que expressen les coses
més ordinàries de la vida.

J'ha dit que la forma
armònica d'En. Clavé és defectuo-
sa; i això no és veritat. Aquesta
harmonia és justa i adequada
a la melodia que acompanya.
Proveu de canviar-la, de fer-la
com diuen, més interessant i
treuen tot l'encís, tota la gràcia

del conjunt; en mabarataren
l'essència gremial. A més,
les veus estan tractades tan o
deguadament als medis d'un
chor popular, que sonen sem-
pre esplendiblement robustes i
sonores. Es pot dir que si En
Elneí creà els chors catalans,
aquests a con torn, formaren
la tècnica del creador.

Perquè ell és el creador
del chor català, Catalunya l'hi
ha d'estar agraïda profundament.

El que significa aquesta mu-
nició de gent del poble que con-
ta en conjunt l'accent mu-
sical de la pròpia raça, és d'a-
na transcendència social i patriò-
tica incontestable.

En Elneí a més d'esser un
gran artista popular tenia la
vocació inestimable de un

15
aportal. Ell va aconseguir fer
cantar tota Catalunya, que és
com si diguessim agermanar
en un mateix sentiment tot
un poble. Ell sentia la nece-
ssitat d'acoblant les veus de la
gent humil perquè sonava
així el pa de la bellera al
que de fam patia, als veus
germans de classe i de pàtria;
ell joia en les grans sonori-
tats de molt pítz resonant
alhora de molt cors bategant
el mateix ritme, entonant
l'expressió bella del seu
sentiment. Ell era la veu de
l'artista del poble, que'l mateix
poble, fent-se la pròpia, aixom-
plava i exultava. Era ~~un~~ gran
educador del sentiment popular.
I aquesta és la seva major glòria.

Deixar morir aquesta obra fóra
 un pecat enorme, de tot Catalunya.
 Els cors en el nostre poble
 són l'element artístic de més efica-
 cia d'educació popular. Són
 el medi meravellós per a res-
 var el nostre esperit fidel a
 la natura per la qual Déu ens
 ha fet com som, catalans.

Els orfeons moderns són
 fills herens de l'obra coral
 del geni d'En Clavé; la mo-
 dalitat és diferent perquè en
 el món tot evoluciona i la
 vida és moviment; però l'es-
 perit és el mateix. Són els
 continuadors d'aquella esplori-
 splendorosa. Són els que volem
 servir el cor en la germinar
 de tot un poble, per mantenir
 la seva força vital, lo que consti-
 tueix el seu ésser.

Catalans, honoreu a Clavé.
ajudeu, formenteu, aleuteu
don nova vida al cant coral
de Catalunya. Feu ho per
amor al mestre i per a-
mor a vesaltes mateixos.

Mas Millet